

Levi van Veluw The Relativity of Matter

4.10 — 29.11.2015

Een jaar lang werkte beeldend kunstenaar Levi van Veluw aan *The Relativity of Matter*, een alles omvattende vrijstaande installatie die nu in Marres voor het eerst wordt getoond. De installatie bevat allerlei elementen uit Van Veluws eerdere werk waarin vreemdsoortige werelden werden opgeroepen: kale ruimtes met verlaten meubilair, merkwaardige, langzaam zwevende structuren en abstracte, wezenloze mensachtigen. In *The Relativity of Matter* komen we zelf in zo'n wereld terecht. Het duistere universum van de kunstenaar dwingt onze zintuigen om hyperactief te worden. Alert gemaakt door de schemering oefenen onze ogen op onbekende vormen terwijl het zachtste geluid op ons oorvlies trilt. We worden ondergedompeld in een hallucinatoire omgeving waarin we onze eigen ervaringen en angsten projecteren.

The Relativity of Matter wordt georganiseerd in het kader van een meerjarig programma van Marres over de zintuigen. In dit programma onderzoekt Marres de werking van de zintuigen en de kennis die we eruit kunnen betrekken, maar ook stimuli en condities die de zintuigen doen verslappen of opbloeien: euforie, hallucinaties, depressie, intimiteit, empathie, angst. Als onderdeel van dit onderzoek experimenteert Marres met alternatieve tentoonstellingsvormen om een rijke, persoonlijke ervaring te bieden. Samen met kunstenaars verkent Marres de mogelijkheden om toeschouwers onderdeel te maken van het werk.

Interview Levi van Veluw

BEGIN

“Eigenlijk ben ik vrij jong begonnen. In 2007 studeerde ik af aan de ArtEZ Hogeschool voor de Kunsten in Arnhem. Ik was 22 jaar oud. Ik rolde ergens in, begon met foto's maken. In het begin stond vooral vorm- en materiaalonderzoek centraal in mijn werk. Ik gebruikte mijn eigen gezicht als canvas voor een portret. Door met materiaal te variëren – hout, inkt, steen, tapijt – kreeg het portret telkens een nieuwe betekenis. Ik ben steeds meer media gaan gebruiken. Naast fotografie ook tekenen, video en installaties.

“In 2011 bouwde ik drie keer mijn jongenskamer na en beplakte ik handmatig de muren, vloeren en plafonds met tienduizenden houten blokjes, ballen en latten. De symmetrische vormen symboliseerden mijn drang naar ordening en de angst om de controle te verliezen. Ik vertelde erbij dat ik als jongetje dagdroomde over de vorm van een kubus. Mijn vader zei me dat de perfecte vorm niet bestaat. Later bouwde ik een nieuwe ruimte en nodigde ik mijn familie uit. De combinatie resulteerde in een performance waarin ieder gezinslid zich probeerde te verhouden tot een ‘perfecte’ gezinssituatie. De ruimte was donker en claustrofobisch, er werd niet

gesproken: een toonbeeld van onderliggende spanningen en emoties.

“In mijn meest recente werken, houtskooltekeningen, installaties, foto's en films, wordt de ordening die centraal stond in de gebouwde kamers afgewisseld door gecontroleerde chaos. In het meest recente werk *The Collapse of Cohesion* vallen kasten om, worden bureaus omver geblazen, zweven houten latten voorbij in een donker universum. Een gecontroleerde instorting van de orde. In de serie tekeningen bij dit project doe ik een poging om de overgang tussen orde en chaos te registreren. Het papier stelt mij in staat ieder detail van chaos volledig te controleren en naar mijn hand te zetten.

“Na het voltooiën van een werk komt er vaak het gevoel van afstand. Ik heb het met grote zorg gemaakt en daarna heb ik er eigenlijk geen invloed meer op. Ik druk het af, plaats het in een lijst, hang het op. Het enige wat ik daarna nog kan doen is het werk verhangen, de muur een kleurtje geven of een spotje plaatsen. Ik krijg nooit meer de wereld die ik heb gemaakt. Als het in mijn hoofd zit, dan zijn die ideeën heel direct. Ik probeer ze dan zo precies mogelijk uit te werken. Maar ten slotte blijft het een afbeelding, als een foto van een

sculptuur. Soms is dat juist heel goed, maar soms ook onbevredigend.”

CONTROLE

“In *The Relativity of Matter* is dat anders. Het belangrijkste aan de installatie is misschien wel dat de bezoeker door erin te verdwijnen veel directer het kunstwerk ervaart. Alles om je heen is erin opgenomen. In een museum kan ik me heel erg storen aan de omgeving. Dat er een stoel links staat, een TL-bak hangt. Die omgeving bepaalt hoe de bezoeker het kunstwerk ziet. In *The Relativity of Matter* is er alleen het werk zelf. Ik sluit de omgeving uit om een zo puur mogelijke ervaring te creëren.

“Ik zag een aantal jaar geleden *Synecdoche, New York* (Charlie Kaufman, 2008, red.). De hoofdpersoon bouwt een hele wereld in een kolossale hal en op een gegeven moment weet je niet meer wat echt en nep is. Sinds die film heb ik in mijn achterhoofd dat ik ook zoiets alomvattends wil bouwen. Toen Marres me vroeg om het huis als machine voor mijn werk te gebruiken, was dat de aanleiding om het te gaan uitvoeren. We begonnen eerst met denken over het integreren van tekeningen en het verzamelen van werk. Maar daarna kwamen we toch heel snel op het idee van een totaalinstallatie. We hebben alle storende alledaagse elementen, stopcontacten, deuren, ramen, uitzicht en plafonds uitgesloten.

“Ik heb dat totalitaire nodig om mijn eigen territorium te creëren. Het is net

als in je eigen huis: je wil controle om je eigen ruimte te domineren. Maar zo’n zware ingreep vraagt ook meer overtuigingskracht. Een foto van een zwevende kast accepteer je omdat het medium ertussen zit. Maar als je zo’n kast werkelijk tegenkomt, dan denk je: waar zijn de touwtjes? Met dit medium moet je werkelijk over alles nadenken, elk element heeft invloed op het werk. De zintuiglijke ervaring is veel directer.

“Ik maak *The Relativity of Matter* echt voor het maken, zonder concessies te doen. Alle kunstenaars zijn ooit begonnen in hun kinderkamer iets te maken. Dat gevoel raken heel veel mensen kwijt op de kunstacademie. Het werk moet iets betekenen, ze raken hun plezier kwijt en dan stoppen ze. Ik zoek steeds naar de vrijheid om werk te maken dat ik wil maken. Zonder invloeden. Dat is best heel moeilijk. Maar als het lukt, dan is dat heel puur.

“Moet je je voorstellen dat je iets maakt waarin je je helemaal kan verliezen. Een fysieke wereld waar je doorheen gaat en die anders is dan alles wat je kent: je zweeft in een zwart niks en wordt ergens in gezogen. Een ervaring maken die nog nooit iemand heeft gehad.

“Ik realiseer me dat ik de bezoeker gevangen zet in mijn tot leven gewekte fantasie. Toch heb ik het op zo’n manier gemaakt dat de bezoeker hem kan betreden en er zijn eigen interpretatie aan kan geven. Mijn ultieme ambitie is dat bezoekers werkelijk in mijn universum terechtkomen.”

DE INSTALLATIE

“Het maken van zo’n installatie loopt verre van gestructureerd. Voordat ik begon was bij elk idee maar voor 30 procent duidelijk wat het moest worden. En terwijl je bezig bent ontstaan er nieuwe dingen en vallen er kamers af. Ik ben voor deze installatie bijvoorbeeld weken bezig geweest met een sferische bol van hars waarin allemaal stukjes materie zweefden. Ik zag dat voor me als een raadselachtig beeld. Maar in werkelijkheid werd het niet meer dan een bal van plastic met stukjes hout erin. Ik heb de kamer afgekeurd. Materie moet in dit werk iets anders worden dan wat het in werkelijkheid is. Iets nieuws worden. Ik zoek naar materialen waarbij je niet zo onmiddellijk weet wat het is. Ik wil niet dat de bezoeker nadenkt over techniek of materiaal, aan piepschuim of kunsthars met hout.

“Iedere kamer in de installatie heeft een eigen gevoel. In het begin dacht ik nog aan namen: de verzamelkamer, de brein-kamer, het archief. In een gewone tentoonstelling ben je in een domein dat door de kunstenaar is gemaakt. Maar nu loopt de bezoeker in mijn verbeelding. De vorm die ik heb gekozen heeft net als bij een film een spanningsboog. De bezoeker loopt van kamer naar kamer en de route en snelheid bepalen de aaneenschakeling van gedachten. Ik neem de bezoeker eerst mee in een figuratieve omgeving die nog herkenbaar, menselijk is. Daarna laat ik die omgeving overgroeien tot het helemaal abstract wordt. Wat zijn die vormen nog? Lijnen of licht?”

Is de materie er omdat er licht op schijnt, of is het een plank van gezaagd hout?

“Je moet in een voorstelling niet alles willen vastleggen. Maar je moet het beeld ook niet volledig vrij maken, want dan verliest de bezoeker zich. Je moet vooral suggereren: ergens een balans scheppen zodat als je net genoeg laat zien, iemand daar zijn eigen fantasie op kan projecteren. Ik zoek naar visuele informatie die zich niet meteen laat verwerken. Als je een raster ziet hangen in het niets, dan vraag je je af waarnaar je zit te kijken. Dat lijkt misschien op illusionisme, maar dat is het niet. Illusionisme gaat over effect. Bij *The Relativity of Matter* gaat het er niet om dat dingen in de installatie zweven; het gaat om het gevoel van het luchtledige, dat er geen boven en onder is. Ik gebruik de illusie om een gevoel over te brengen. Het gaat over natuurwetten, het ordenen van ruimte met het doorbreken van de logica van de zwaartekracht.”

MATERIE

“Ik ben geen kunstenaar die zich met de actualiteit bezighoudt. Ik creëer beelden naar aanleiding van vragen die ik heb. Die heb ik al sinds ik een kind ben. Over de wijze waarop bijvoorbeeld materie heel relatief is. Komt er materie bij of niet? Waar blijft alles? Een wetenschapper gaat oplossingen zoeken. Ik vind vooral het gevoel interessant. Ik hoef niet te weten hoe het zit, dat tijd relatief is of dat de tijd ergens sneller gaat dan hier. Dat is iets wat ik niet kan bevatten. Bij dat gevoel van

niet bevatten krijg ik beelden. Die beelden vertaal ik in dit werk.

“Ik hou heel erg van sciencefictionboekjes uit de jaren 50 en 60. Vaak werden die geschreven door wetenschappers, als hobby. Ik herinner me een heel bekend verhaal over een zwarte wolk (Fred Hoyle, *The Black Cloud*, 1957, red.). Die wolk komt op de aarde af en niemand weet wat het is. Het blijkt een organisme te zijn met een collectieve intelligentie. Dat is nu weer heel actueel, een *cloud* die door het aan elkaar koppelen van systemen intelligentie voortbrengt. Of het verhaal van Isaac Asimov, ook een wetenschapper, waarin het hoofdrekennen is vergeten. Iemand gaat dat dan opnieuw uitvinden. Vaak zit er ook een soort psychologische dimensie aan. Wat gebeurt er met de mens als hij in een bepaalde omgeving wordt gezet, of terug naar het primitieve. Die wereld van de techniek, formules, gaswolken geven mij het gevoel dat het leven niet te bevatten valt. In *The Relativity of Matter* is de gang nog herkenbaar als een geordend archief. Maar de blauwe kamer is futuristisch. Die ordening van bollen, vakjes, herhaling. Daar kun je je niet meer toe verhouden. Dat probeer ik te bereiken: een futuristische ordening die de bezoeker doet balanceren tussen euforie en claustrofobie.

“Er zijn mensen die niet naar de sterren kunnen kijken. Ze raken zo van slag van het feit dat ze het niet kunnen bevatten dat ze het liever niet willen zien. In mijn installatie is het is al sowieso eng dat je in een omgeving komt die je niet kent. Hij is

onherkenbaar, onleesbaar en het is ook donker. Ik heb eens een boek gelezen waarin de grootste straf voor een misdaad eruit bestond dat je in een machine moest waarin je een seconde lang alles zou bevatten en dan ging je dood. Want dat kon je niet aan. Ik denk dat mijn werk appelleert aan een soort kosmisch gevoel. Wij zijn allemaal nietig maar we willen het niet weten. En soms proberen we ons iets in te beelden van een andere wereld, maar alles wat we verzinnen lijkt toch op iets dat we al kennen.”

HET ONBEKENDE

“*The Relativity of Matter* is pas klaar als iemand er doorheen loopt. Dat is nieuw voor mij. Het gaat om de ervaring van de bezoeker, niet de mijne. Het werk gaat een eigen leven leiden. Critici zullen zich afvragen of het een attractie is of vermaak in plaats van kunst. Voor mij is het vooral iets dat je meemaakt en dat je op je eigen manier moet interpreteren. Veel mensen zullen vragen stellen als ze eruit komen. Misschien willen ze die vragen aan mij stellen. Maar eigenlijk is het veel interessanter als ze die vragen houden in plaats van ze beantwoord te krijgen.

“De totaalinstallatie nodigt de bezoeker uit om even in een alternatieve werkelijkheid te bestaan. Daar ligt een raakvlak met het theater. Hoe beïnvloed je als kunstenaar de gevoelswereld van de bezoeker? Hoe laat je hem daadwerkelijk onderdeel worden van een geënsceerde werkelijkheid? Hoe bouw je deze ervaring op?

“In *The Relativity of Matter* moet je lichaam zich verhouden tot de ruimte. Je kunt overal vrij doorheen lopen en er zijn geen plotselinge verrassingen. Toch wordt je lichaam zich gewaar van een andere omgeving. In dat kader is het voor mij ook interessant om aansluiting te zoeken met voor mij nieuwe disciplines. Dansers staan bijvoorbeeld heel anders in een ruimte. Ze lopen naar een wand toe en voelen de vloer aan hun voeten. Ze absorberen de ruimte. Dat komt, denk ik, omdat ze hun omgeving beter aanvoelen. Ze zijn deskundig op dat gebied. Stel je voor dat je een mens in de installatie zet. Niet een formele dans, maar een bewegend mens dat precieze instructies kan opvolgen. Hoe gaan dansers daar mee om?

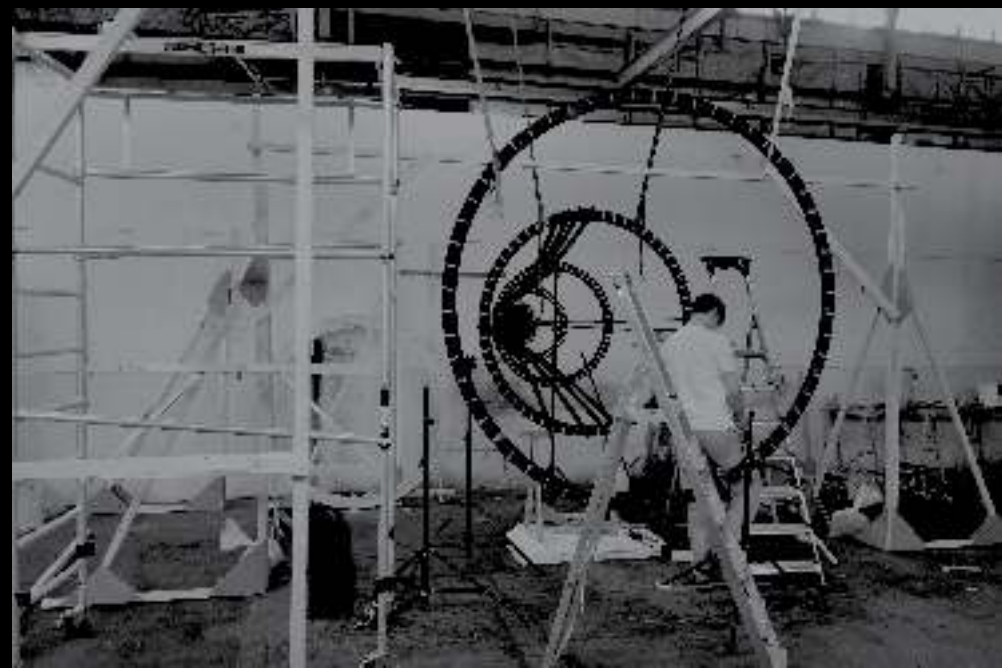
“Hetzelfde geldt voor theater. Stel je voor dat je acteurs zou inzetten die zich in een script gaan verhouden tot de ruimte of daar onderdeel van worden. Dat iemand zich daar nog meer in kan verliezen. Zo zou de tentoonstelling als vorm gaandeweg verdwijnen. Is het denkbaar dat bezoekers volledig worden geabsorbeerd in een andere werkelijkheid?”

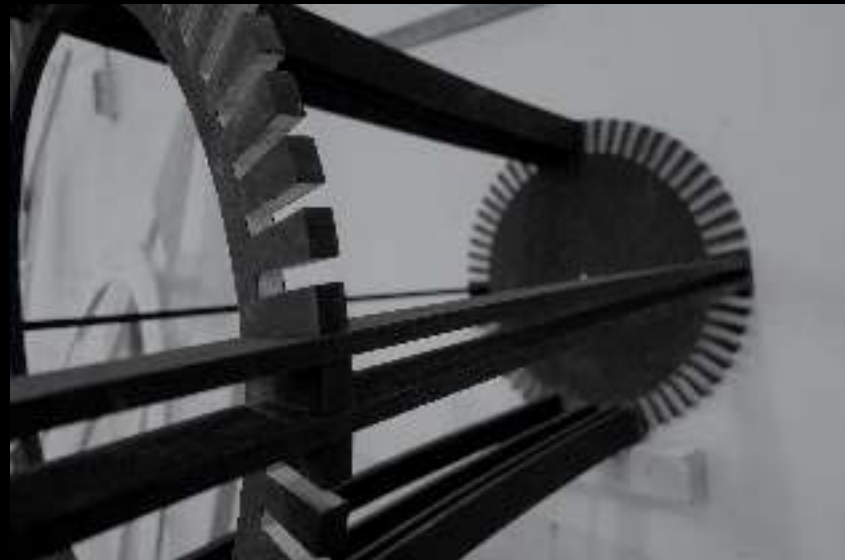
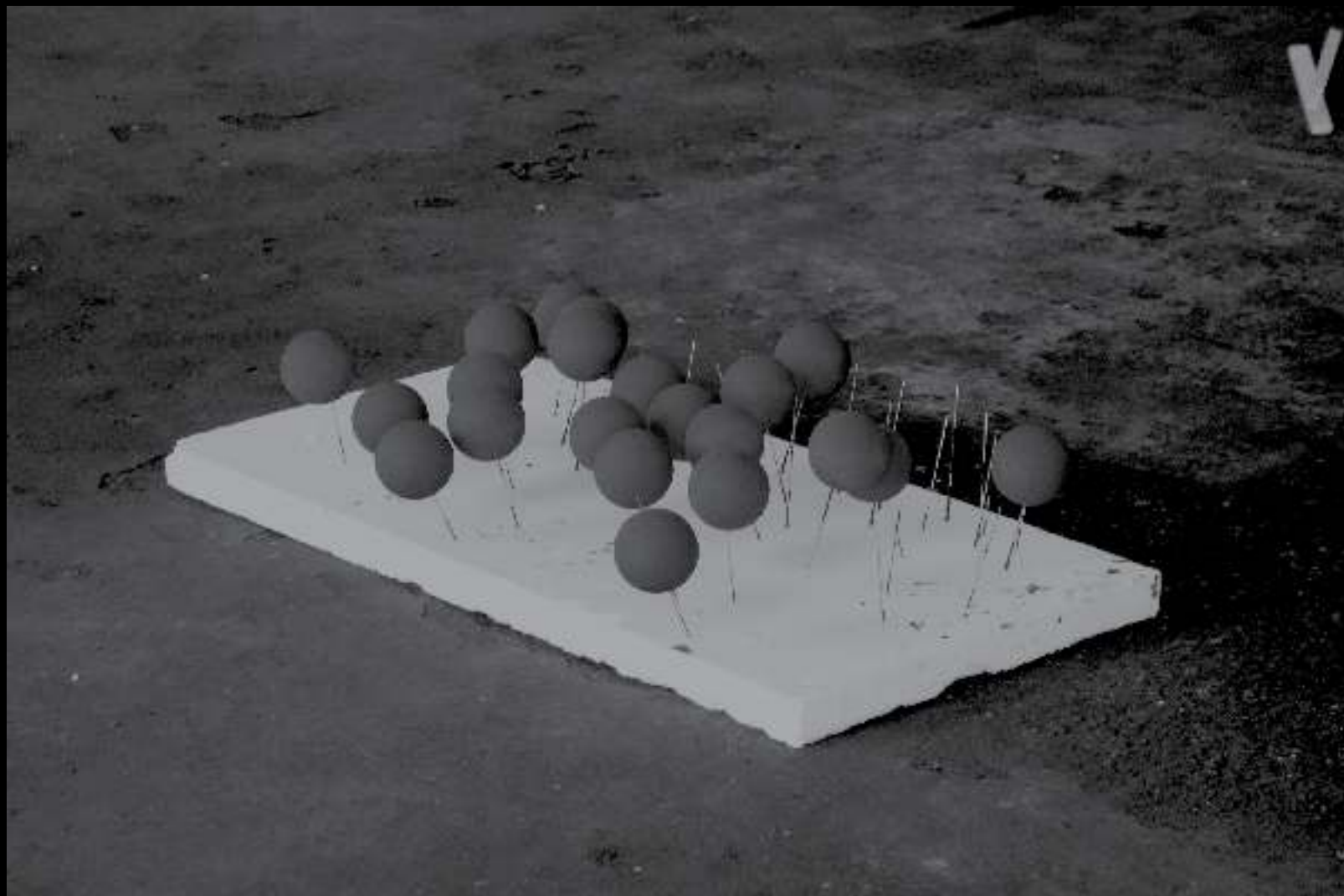
Valentijn Byvanck
12 augustus 2015

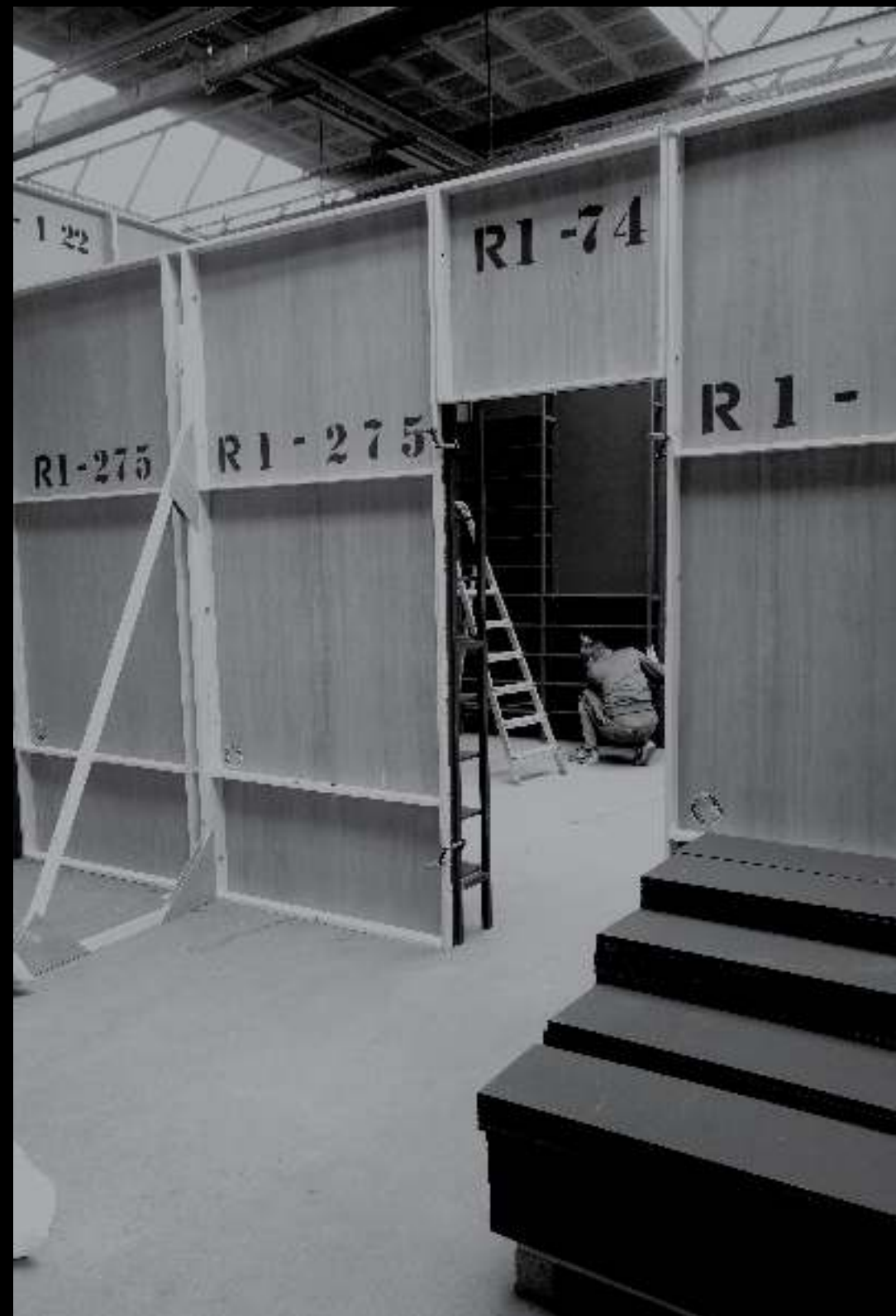
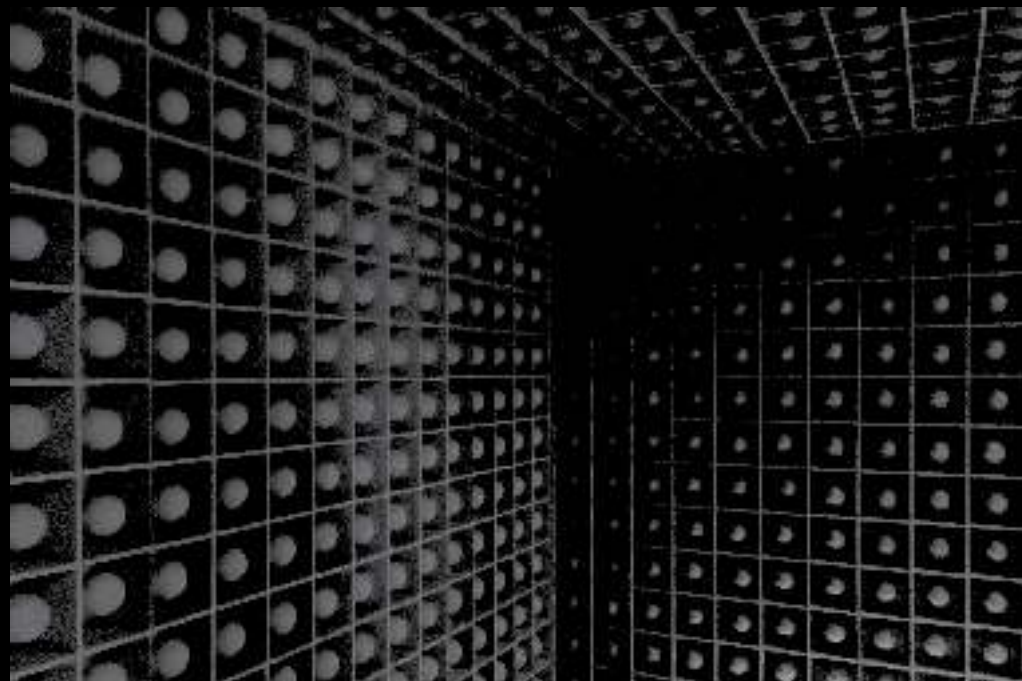
BIOGRAFIE LEVI VAN VELUW

Levi van Veluw (Hoevelaken, 1985) studeerde in 2007 af aan ArtEZ Hogeschool voor de Kunsten in Arnhem. In Nederland werd zijn werk getoond in het Museum voor Moderne Kunst in Arnhem, de Kunsthal Rotterdam, het Stedelijk Museum Schiedam en het Rijksmuseum Twente. Buiten Nederland was werk van hem te zien in onder andere The Museum of Arts and Design in New York (US), Ars Electronica in Linz (AT), Museum Zeitz MOCAA, Cape Town (ZA), Museum of Old and New Art, Berriedale (AU) en op de Whitstable Biennale (UK). Van Veluw werkte samen met curator Marc Coetzee aan de film *Family* voor het project *Films4peace* (2012). Ook maakte hij in opdracht van het gerenommeerde modehuis Hermès een grote installatie voor de etalage van hun flagship store in Shanghai. Van Veluws werk is opgenomen in privécollecties, waaronder de Borusan Collection, de Caldic Collection, de Ekard Collection en KPMG. Van Veluw werd uitgeroepen tot young talent tijdens de Akzo Nobel Museum Night (NL) in 2007. Hij kreeg de International Photo Award (2007) en de Volkskrant Beeldende Kunstprijs (2015). In 2013 verscheen een boek over zijn werk: *Origin of the Beginning*.

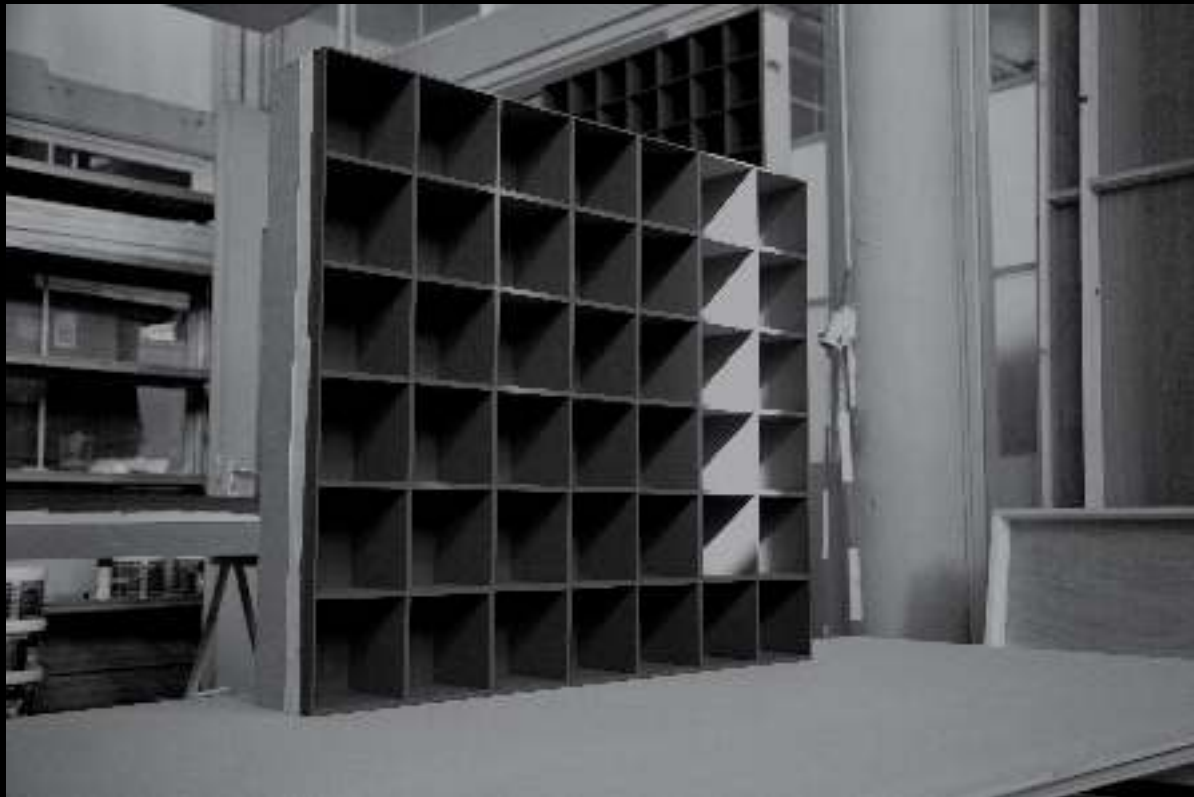

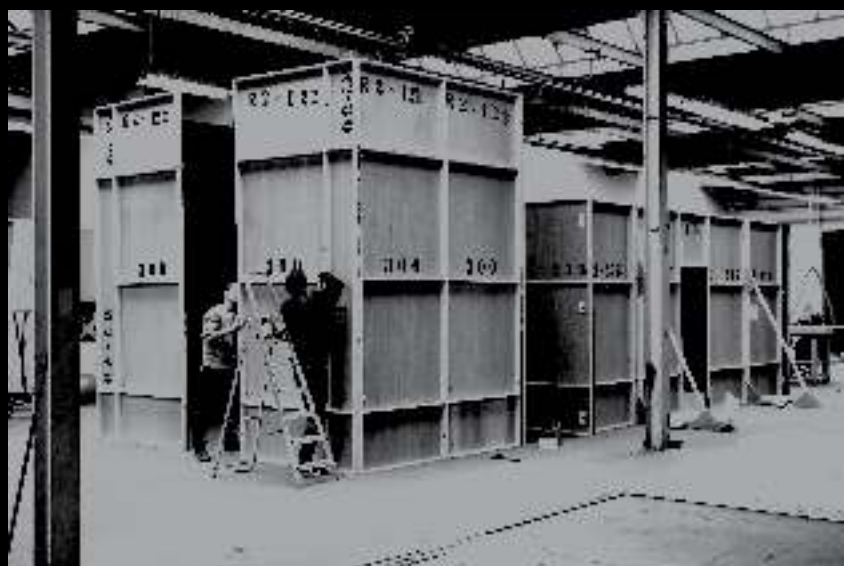
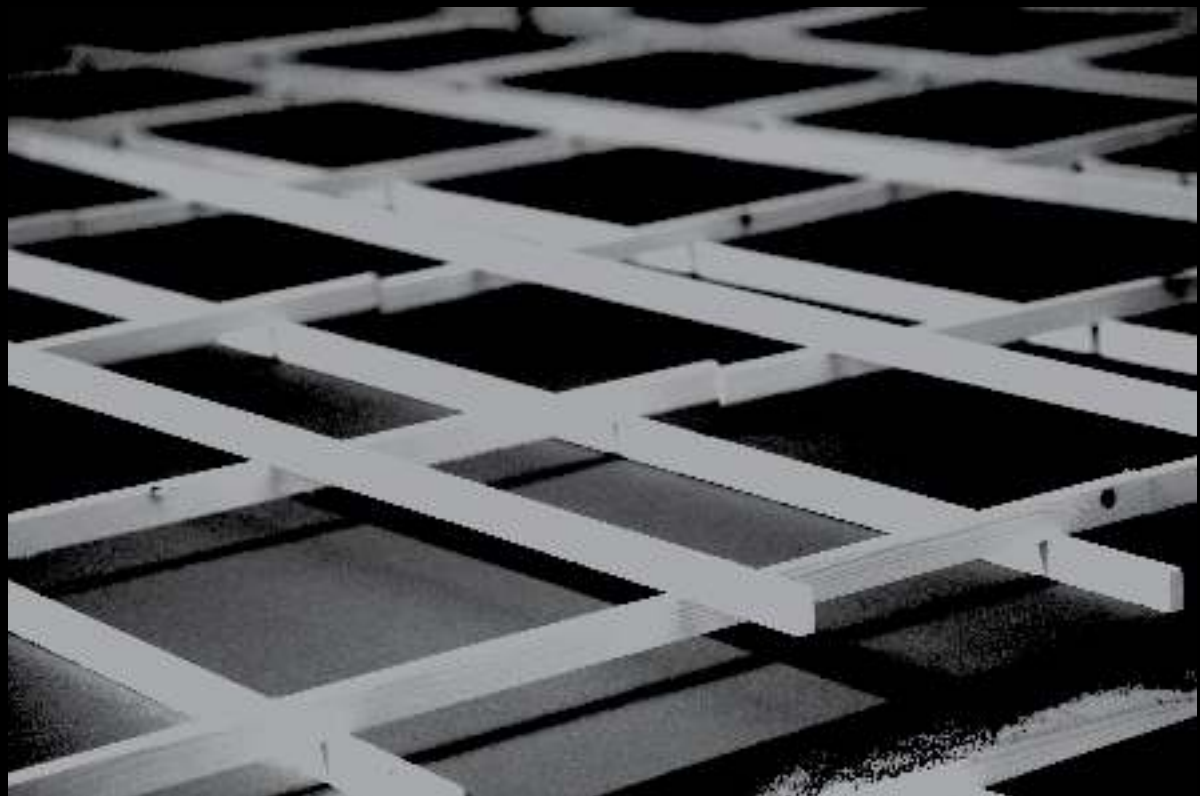

Met dank aan

Marianne A'Campo
Art Rotterdam
Autobahn
Janne Baetsen
Daan Bakker
Galila Barzilai Hollander
Ien van den Berg
Ietje van den Berg
Hotel Beaumont
Peter Bloembergen
Wim van Bree
Ben van den Brekel
Ilona van den Brekel
Kristel Casander
Wilmiën Coumans
Roy Cremers
Ger van Dam
Marianne Defesche I
Yoga Maastricht
Hans en Lise van Dijk
J.P.R. van Dijk
Dhr. en Mevr. Drake
Margriet van Eekelen
Joep en Eefje Eerens- Frankenhuys
Fashionclash
Mia Fiedeldij Dop
Rob van Duijn
Guillaume Foucher
B. Gerlings
Tom Goossen
Yvonne Grootenboer
Frans de Haan
Gerdie Haasen
Femke Habets
Haenen Gerechtsdeurwaarders
Huub Hannen
Nina Hardy
John Hersbach
Robert Hoogenboom
Ruadi van Holthoon
Dhr. en Mevr. Höppener
Meyke Houben
Monica Huibers
Angela Janssen
Willem Janssen
Ton Jeuken en Franca Koolen
Wim Kallen
Tineke Kambier
Astrid Keijser
Roel Kerssemakers
J.C.M. Kleijn

Nannet van der Kleijn
Marja Klink
Margot Klumper
Sander Kooistra
Jaap en Claartje Koster- de Leeuw
Margot Krijnen
Dhr. en Mevr. Van der Kruk
Hanne-Esther Kruyt en Erik Peek
Fenna Lampe
Irene Levy
Ron Mandos
Keetje Mans
Maurice Mentjens
Roel Mertens
Chandra Merx
Merlijn Meynen
Nishiko
Erwin Olaf en Kevin Edwards
Camille Oostwegel
Evert en Adrienne van Os
Mario Palencia I Maddox Arts
Joris Panhuysen en
Geeske Verloop
Paulussen Advocaten
Bram de Pecker
Ronald Philippart
Dhr. en Mevr. Plasman
Theo Ploeg
Ine Poolen
Pepijn Reeser
Rémi
Jacob van Rijn
Astrid Romijn
Daniel c de Roo
Dhr. de Rooij en
Dhr. Demoed
Wouter Roozen
Cor Rosbeek
Renée Roukens
Sacha Ruland
Ingely Rutten
Moniek Rutten
Saskia Evelien Rutten
Maher Al Sabbagh
Dhr. en Mevr. Sanders
Esther Saris
Freek Schampers
Margriet Schavemaker
R. Schonthal
Michel Severijns
Anselm van Sintfiet

Ingebord Snelleman
Petra Stavast
Rob Stevens
Olle Stjerne
Wouter Strietman
Janneke Swinkels I Janneke Filmt
Anna Tilroe
Liesbeth Ueberlach
Nina van Veluw
Dhr. en Mevr. Verhaart
Noa Verhofstad
Petra Versteegh
Daan de Villeneuve en Paul Deneer
Steven Visser
Ralf Vlecken
Milou van Vlijmen
Bert Vredegoor
Roland de Vries
Dhr. en Mevr. Van de Water
Siebe Weide
Betty van Wessel
Edwin van Wijngaarden en
Joke Poen
Immy Willekens
Ingrid Zeekaf en Reinier Treur
Zuiderlicht, branding & design
Alle stagiaires
En vele anderen die ongenoemd
willen blijven

The Relativity of Matter is mede mogelijk gemaakt met financiële steun van Fonds 21, Mondriaan Fonds en het Stimuleringsfonds Creatieve Industrie.

FONDS 21

M

mondriaan
fonds

**stimuleringsfonds
creatieve industrie**

Marres ontvangt structurele steun van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, de Gemeente Maastricht en de Provincie Limburg.

Met speciale dank aan Stichting Voordekunst.

voordekunst

Marres, Huis voor Hedendaagse Cultuur, ligt in het hart van de oude stad Maastricht. In Marres wordt met beeldend kunstenaars, muzikanten, vormgevers, koks en parfumeurs een nieuw vocabulaire voor de zintuigen ontwikkeld. Behalve een dynamisch programma met tentoonstellingen, presentaties en performances heeft Marres ook een prachtige tuin en een geweldig restaurant.

Marres
Huis voor Hedendaagse Cultuur

Capucijnenstraat 98
6211 RT Maastricht
+31(0)43 327 02 07
info@marres.org
www.marres.org

Colofon
Beeld: Levi van Veluw
Grafisch ontwerp: Vandejong
Inleiding en Interview:
Valentijn Byvanck

Eindredactie: Margot Krijnen,
Immy Willekens
Vertaling: Jason Coburn
Drukwerk: Gianotten

